

GOSSA SANTA

Es va despertar. Eren els trets de la muntanya de l'Oliva. Havien acabat d'afusellar algú. Va agafar el seu llibre d'oracions i va pregar. Però li va ser del tot impossible continuar. Va deixar el Kempis damunt de la tauleta de nit. A través de la finestra oberta penetrava l'olor de la darrera pluja. Aquella nit havia plogut a bots i a barrals després de completes. La pluja, la seva intensitat, l'havia ajudat a adormir-se. Sempre li passava el mateix des que era petita, no li feien por ni els trons ni els llampecs. Ara les pors no tenien res a veure amb la naturalesa i els seus fenòmens atmosfèrics.

Va agafar la gerra de terissa i es va servir un got d'aigua. Tenia sed. Va percebre la gelor humida a la seva gola. Volia aconseguir posar la seva ment en blanc. Va començar a respirar pausadament i es va asseure a l'única cadira que hi havia a la seva cel·la. Altre cop els trets de fusell multiplicats per l'eco li van fer anar el cor a cent per hora. Es va cobrir les orelles amb les mans. A l'entreuix va notar la tebior de la sang, la lluna mai s'equivocava. Mentre ella menstruava algú acabava de morir més enllà del convent. Va pregar per aquella altra sang vessada i es va apretar el baix ventre amb ràbia; no obstant això, dels seus ulls no va lliscar cap llàgrima. Les llàgrimes havien desaparegut feia temps. Se n'havien anat amb aquella maleïda guerra.

"Les monges en els temps que corren no defalleixen ni ploren, actuen", li havia sentit a dir a sor Encarnació de Sant Tomàs, la mare superiora, quan les va convocar a la sala capitular per fer-los saber que el convent del Portal dels Carros havia esdevingut presó de dones. "Hem estat triades per portar a terme una missió que ens honora, i la nostra obediència a la causa de la fe no ens ha

de fer trontollar en cap moment. Ens hem de fer càrrec d'unes dones perilloses que van lluitar perquè el nostre sistema de valors s'acabés per sempre. Gràcies a Déu això no es va produir i ara aquestes roges hauran de pagar per les seves faltes. No hem de sentir cap mena de consideració especial envers elles. La pietat, germanes, no l'hem de sentir pels llops. Qui es va comportar com una fera ha de ser tractat com a tal. Han de ser jutjades a la Terra, ja que Déu les deu haver jutjat de bell antuvi. Nosaltres només som unes serventes, i el nostre sacrifici ha de ser exemplar, ha de contribuir als designis inqüestionables de l'Altíssim." Aquelles paraules van rebotar a les parets de la cel·la, eren com una mena de pedres poderoses, com el lapil·li vomitat per un volcà superb i ominós. Ella només era una monja, una monja oblata, i havia d'obeir encara que el seu cor esdevingués una pedra tosca.

La pluja d'estiu va tornar inesperadament i es va ficar altre cop al llit. I quan un s'adorm de vegades s'aferra a un record, o potser el record, com un llunyedar que es nega a esvair-se definitivament, es val de l'entreson per fer-se més real que quan es va produir en el passat i retorna aclaparador i punyent.

Es va veure altra volta en aquell tren que la menava a la ciutat de Reus. La tieta Consol li havia donat el dia lliure a la sabateria perquè anés a veure la Soledat, la seva germana. La sabateria era el seu lloc de treball d'ençà que va ser exclaustrada. Gràcies a la tieta, podia portar una vida normal i tornar a vestir la roba com qualsevol dona. Havia deixat de ser monja i el convent de les oblates del Portal dels Carros havia esdevingut una escola pública. Amb les coses de la guerra no s'hi podia fer res. "Mira, nena, has de fer el cor fort. Amb mi estaràs segura. I t'asseguro que cap milicià llardós et posarà una mà a sobre. Jo també tinc contactes, saps? I ara tens feina i estàs ben alimentada,

que quan eres al convent semblaves una animeta, i tampoc ningú es fica amb tu. I si vols seguir creient en Déu, jo no t'ho impediré; però fes-me cas, criatura, ningú ho ha de saber." Les paraules de la tieta Consol eren contundents, plenes de veritat. S'havia de conformar amb el que tenia i aquí s'acabava tot, ja que continuava estant viva; i la resta, bo i donant-li la raó a la tieta, només eren cabòries de mal portar.

Tot i que Tarragona distava uns onze quilòmetres de la ciutat de Reus, el trajecte amb el tren es feia cansat. Era a causa de la guerra, que havia esclatat ara feia dos anys. El seu vagó, com els altres, anava curull de viatgers. Era dilluns de mercat. La gent s'aferrava a la vida, havien de menjar, encara que només fos amb l'intercanvi de productes del camp o amb l'aviram. La guerra no havia pogut interrompre la vida quotidiana. Al seu cistell hi portava un tros de formatge i una llenca de cansalada virada. La Soledat estaria contenta amb aquells presents.

El tren es va aturar a l'estació. Eren dos quart¹s de nou del matí. En el precís moment en què baixava a l'andana hi va haver un seguit d'explosions; no obstant això, les sirenes encara no havien començat a udolar. Es va arreserar a la paret, la gent havia embogit i corria esperitada. Llavors, es van sentir les sirenes que anunciaven el bombardeig. Va veure dues gallines que també corrien, seguides d'un conill que semblava un gat esporuguit. Algú havia deixat caure un cistell amb ous i les iemes lluíen com si fossin petits sols. Una col havia estat trepitjada al costat de vàries cabeces d'alls. Va aferrar amb força el cistell. Soroll d'avions i més impactes ensordidors. Va a començar a veure la pols i a sentir el seu gust aspre a la boca. L'andana havia quedat deserta, només plena dels queviures que la gent havia abandonat i que formaven a

l'atzar una mena de bodegons sinistres. Es va ajupir a terra gairebé en posició fetal, es va posar un tros de branca de regalèssia a la boca i va serrar les dents. Llavors, un darrer i potent impacte va fer tremolar el sòl i la paret on s'havia recolzat. La polseguera es va convertir en una boira densa. Després, un silenci total. Li havia caigut el cistell, i no el podia veure. Les orelles li xiulaven; gotes de suor freda i salada li lliscaven del front a les temples. Al cap d'un lapse de temps, les sirenes van anunciar que l'atac aeri havia acabat. Tot s'havia esdevingut en un tres i no res.

Es va incorporar al llit. Seguia plovent. Ara sabia que ja no podria dormir. I les imatges d'aquell dia se li van fer altre cop nítides, ara sense la influència del mig son. Era com si s'hagués traslladat en el temps. I la memòria, com un drapaire implacable que tot ho arreplega, la va fer anar a l'estació de tren de Reus. Va tornar a sentir el regust de la pols a la boca.

Es va aixecar del terra de l'andana i llavors va poder clissar el cistell, el va agafar i es va disposar a sortir per la porta de l'estació. El primer que va percebre eren els gemecs dels ferits. L'atac de l'aviació italiana havia estat gairebé inesperat, i la gent no havia pogut aixoplugar-se en els refugis de la plaça. Després va arribar el pitjor. Trossos de carn humana penjaven de les branques dels plataners com si fossin fruits abominables. Els morts s'escampaven per terra amb els ferits. Els vius deambulaven, eren com ninots indultats d'una falla infernal. Va sentir l'olor àcida de la mort, la sentor dels vòmits, la pudor a diarrea dels excrements. La fortor intensa de la sang li va impactar a les narius. Les cames li feien figa però va seguir caminant, bo i intentant no ensopegar amb cap cadàver o trepitjar cap desferra humana. Va contemplar una dona jove asseguda a terra que bressolava orada el cos petit

d'un infant mort. El rostre del nen era una màscara vermella, tumefacte. La cara de la dona semblava la d'una estàtua de sal. A uns metres d'on era, aflorava el cràter que havia produït una de les bombes. Les soques dels arbres eren plenes de metralla.

Es va encaminar cap al carrer Llovera. Havia quedat amb la germana en una cafeteria del Campanaret. Hi havia fum al carrer. Un edifici flamejava per les seves finestres a causa d'una bomba incendiària. Hi havia més cadàvers. Homes amb lliteres anaven recollint els ferits. La cafeteria del Campanaret no tenia vidres; restaven esmicolats a la vorera, barrejats amb la runa que havia caigut dels edificis. I llavors la va veure. Va veure Soledat. Romania asseguda en un tamboret de la barra del bar amb la part superior del cos recolzada al taulell de marbre. S'hi va acostar. Estava morta. Un fragment de metralla se li havia encastat a la temple esquerra. La seva germana portava els llavis pintats d'un vermell intens. Un filet de sang li queia de la ferida. Semblava que s'hagués adormit amb els ulls oberts. Era com una nina de porcellana. El cistell li va caure de les mans i va apretar a córrer carrer avall fins arribar a la Plaça del Prim, i quedar engolida per la gent que sortia dels refugis.

La campana que anunciava les laudes la va fer tornar a la realitat, ja era hora d'anar a la capella, les set de la matinada. Es va rentar la cara, es va posar l'hàbit, es va acabar d'arranjar la toca i va sortir de la cel·la. El claustre brillava per la darrera pluja. Algunes milicianes presoneres escombraven el passadís cobert. Una d'aquelles dones la va saludar amb una rialla. Era bonica. Anava abillada amb un mono blau i portava el seu cabell negre recollit en un monyo. Li deien La Dorian. La germana portera li havia explicat feia uns mesos que aquella dona havia estat l'amant d'un capítost de la FAI, i que també havia estat

una famosa artista de varietats del teatre Arnau i de La Criolla. La guàrdia civil l'havia enxampada a la frontera de Portugal mentre intentava fugir d'Espanya. La pena de La Dorian, com que no tenia cap delictes de sang, era de dotze anys.

A la capella li va ser impossible concentrar-se en l'oració. El rostre de La Dorian substituïa el de la verge que hi havia a l'altat major. Es va marejar. *Els afectes humans no ens poden fer perdre l'amor de Déu, encara que Déu ens obligui a tenir cura del proïsme. El nostre cor no pot anar mai per davant del destí sublim que li correspon a l'ànima.* Aquelles paraules recordades del Kempis, el seu breuari de meditació, la van fer tocar de peus a terra. Havia de fer el possible per no deixar-se entabanar per aquell sentiment. La Dorian només era un parany del maligne, un miratge en el qual no podia seguir emmirallant-se.

Però va ser inútil, perquè va recordar el que li havia passat amb La Dorian un dia que havia anat a rentar una camisa de dormir al safareig. Va ser un jorn radiant del mes d'abril. Quan es disposava a rentar la camisa, La Dorian va aparèixer del no-res. "Germana, li sabia greu donar-me la pastilla de sabó quan acabi. No en tenim per rentar la roba, se'ns acaba ben aviat i ja no ens en donen més." "Tingui, la pot prendre si vol, jo ja n'agafaré una altra", va contestar la monja bocabadada. "Gràcies, és molt amable", va afegir la Dorian. "De res..., però escolti, m'agradaria que ningú s'assabentés que li he donat sabó, ja deu saber que nosaltres no podem..." "Confraternitzar amb las roges", la va interrompre La Dorian. Ella va callar i llavors La Dorian li va estampar un petó als llavis i se'n va anar com un llamp de la seva vista. En aquell moment va començar a estimar l'artista de varietats com mai no havia estimat ningú.

Aquell va esdevindre el seu secret més preuat, només Déu el coneixia; mai no li va passar pel cap explicar què li passava a mossèn Eudald, el confessor del convent. Aquell home, malgrat fos un tros de pa, no li podia apaivagar el seu sofriment, ni amb l'esperança de l'absolució de la seva falta. Ella mateixa, amb el temps, va arribar a la conclusió senzilla que aquell sentiment no podia ser dolent, perquè l'amor prové del mateix Déu. I aleshores va decidir que havia de deixar la vida monacal i tornar a ser una dona. Tard o aviat, sabia que hauria d'abandonar el convent del Portal del Carros per sempre.

Els dies van anar trascorrent i en sec va arribar el mes de setembre. Ja feia més d'un any que s'havia acabat la guerra. En aquell mes les execucions de la muntanya de l'Oliva és van incrementar. Hi feien cap els condemnats de la presó de Pilats, la presó d'homes, i també algunes dones del Portal dels Carros. Després d'afusellar-los, se'ls dipositava en una fossa comuna anònima. La llei del talió, només era això.

Aquell dia es va assabentar que la Carme Contreras, una de les recluses, seria afusellada a mitjanit. Havia estat condemnada perquè, segons deia l'acusació, havia denunciat un capellà que s'amagava al seu poble, Montbrió del Camp. Segons la monja portera, la Carme Contreras havia estat víctima de la conspiració de la seva cunyada, perquè li tenia enveja, ja que era la mestra del poble i era la pubilla de la família. La dona del seu germà va firmar la declaració que l'inculpava sense cap mirament. Al convent havia arribat un paquet que contenia un abric nou de trinca. Era el regal que rebia la condemnada a mort de part de la seva mare. "El recader m'ha dit que la mare de la Carme volia que la seva filla no passés fred quan la portessin a executar.

¡Verge santa! Ens estem tornant tots bojos", va exclamar la portera, bo i havent-li explicat el que passava.

Després de completes, va sentir la necessitat d'anar a pregar a la capella. Va obrir la porta i va entrar. Hi feia fred. Es va agenollar davant de l'altar major. Una silueta se li va apropar. Era La Dorian. "Per qui prega, germana?", li va engaltar l'artista. "Per la Carme Contreras", va contestar la monja amb energia. "Vol dir que li servirà de res?", va fer l'altra. "Les oracions arriben a Déu", va contestar l'oblata. "Que bé, mare, si més no algú en aquesta puta presó ha pensat en la pobra Carme, això l'honora..." "No digui bestieses, faci'm el favor", la va interrompre la monja. "Que no digui bestieses, però vostè qui s'ha cregut que és. Ja tenien raó els de la FAI quan deien que les de la seva casta només eren gosses amb pretensió de santes, ¡gosses santes! Les oracions, germana, no li serviran de res a la Carme. La pelaran i llançaran el seu cos en un clot negre i aquí s'acaba tot; què li sembla?"

L'oblata no va contestar de seguida. Va veure que l'artista plorava. "Si l'enxampen a la capella la castigaran", es va atrevir a dir-li a La Dorian al cap d'uns minuts. "No passi ànsia, que aquesta nit amb el rebombori de l'execució tothom fa la vista grossa. A la seva mare superiora no li interessa que es produïxi cap aldarull entre les recluses. Per això l'he seguida a la capella, he tingut via lliure." La Dorian havia pronunciat les darreres paraules més calmada, amb la seva rialla de sempre. "Que bonica que 'era!", va pensar la monja. "Sé que li agrado, germana", va fer l'altra com si li llegís el pensament. Un llampec fred va sotragar la monja de soca-rel. La Dorian la va agafar pels malucs i li va aproximar els llavis a la seva boca. La monja va assaborir amb delit el gust d'aquella llengua, era com tastar una maduixa. Aquelles boques van estar

unides durant un lapse preciós de temps. Es va sentir humida en l'entreuix i es va desmaiar. La Dorian la va depositar damunt d'un banc de fusta i se'n va anar de la capella.

"Sor Esperança de la Creu, m'han informat que ahir a la nit l'artista de La Criolla va sortir de la capella moments abans que en sortís sa caritat. Sabria dir-me què hi va anar a fer?" "Em va dir que volia pregar per una reclusa", va mentir la monja. "¡Vaja, vaja, ara resulta que les meuques incendiàries també saben resar!" A sor Esperança li van venir unes enormes ganes de bufetejar la superiora. "Recordi, reverenda mare, Maria Magdalena", li va dir a la superiora. "No blasfemi, filla meva, no blasfemi. I procuri que, a partir d'ara, no li hagi de cridar més l'atenció. Sa caritat ja hauria de saber que hem de ser estrictes en el tracte quotidià amb aquestes donotes. No perdi mai de vista que vostè només és una monja." "Una gossa santa", va recordar mentalment sor Esperança, mentre sortia del despatx de la superiora.

Però ella no era una gossa perquè no estava obligada a ser fidel a cap amo; i tampoc era una santa perquè només era una dona de carn i ossos. I en aquell moment de més trifulgues espirituals i humanes havia de prendre una decisió definitiva.

Al tercer dia de l'encontre amb la mare superiora, Sor Esperança de la Creu ja s'havia fet amb una còpia de la clau mestra del convent. L'havia amagada a la cistella de la labor. Havia estat fàcil aconseguir-la. Havia fingit un refredat descomunal, i mentre les monges havien estat convocades a capítol, es va escapolir de la cel·la i va sostreure la clau de la caixa forta del despatx de la superiora. Va tenir sort perquè sor Encarnació de Sant Tomàs no havia canviat

la combinació. Sor Esperança la coneixia ja que feia tres anys havia ostentat el càrrec d'ecònoma tesorera.

El primer diumenge del mes de novembre, dues dones van sortir per la porta petita del claustre del convent d'oblates del Portal dels Carros. Feia una nit sense lluna. Mancava una hora perquè les campanes anunciessin les laudes. Després de passar per davant del palau episcopal, es van dirigir cap el carrer on s'enlairava el seminari pontifici. Ningú les havia vistes. Aquella nit l'escamot de la guàrdia civil que vigilava el convent no hi era, era de maniobres. I les celadores havien celebrat un aniversari i havien begut més del compte. Havia estat la nit ideal per fugir. De seguida van fer cap a la Plaça del Fòrum. Al carrer no hi havia una ànima. Feia fred.

Al cap de mitja hora ja eren a l'estació de tren, tal i com havien convingut un d'aquells dies en què s'havien tornat a retrobar. "Amb aquestes cinc-centes pessetes que tu havies servat, Esperança, en tenim prou per comprar el bitllet a Madrid i aconseguir habitació en una pensió." "I després què farem?", li va preguntar a La Dorian. "Viure i estimar-nos molt. A Madrid tinc molts contactes, i és una ciutat gran. Podem passar desapercebudes sense que ens enxampin. Creu-t'ho, tot anirà bé. Hem de marxar de Tarragona." Esperança va sospirar; d'aquí un quart d'hora passaria l'expres de Madrid. "Aquesta deu ser la voluntat de Déu", va fer la que havia estat monja. "I tant que sí, i tant!", va respondre la que havia estat artista fent-li un petó. I van decidir anar a comprar els bitllets.

Llavors, un projectil disparat pel fusell d'un guàrdia civil va impactar al front de La Dorian.